

2023

Inwentaryzacja zoologiczna wraz z opinią
eksperską dotycząca budynków żłobków – nr 1
przy ul. Biegunowej 25; nr 3 przy ul. Anielewicza
10; nr 4 przy ul. Księżycowej 14

Pracownia ekspertyz środowiskowych i przyrodniczych

ul. Opolska 110/410; 31-232 Kraków

REGON: 520259735

NIP: 9452249257

Tel.: 12 350 51 71

www - www.prohabitat.com.pl

e-mail - kontakt@prohabitat.com.pl

Kraków 28.07.2023

I. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszej ekspertyzy jest przedstawienie wyników inwentaryzacji przyrodniczej w zakresie występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, analiza wpływu planowanych prac termomodernizacyjnych na ewentualnie stwierdzone gatunki zwierząt oraz sformułowanie zaleceń dotyczących sposobu prowadzenia prac.

Inwentaryzacja została wykonana dla trzech obiektów położonych w Legnicy:

- Żłobek nr 1 – ul. Biegunowa 25,
- Żłobek nr 3 – ul. Anielewicza 10,
- Żłobek nr 4 – ul. Księżycowa 14.

Wszystkie zinwentaryzowane budynki są murowane, z płaskim dachem, piętrowe. Budynki nie posiadają strychu ani piwnicy.

II. Podstawa prawna

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2023.1336),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U.2022.2380).

III. Metodyka

Metodykę oparto o zasady opisane w wytycznych Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” zawartych w publikacji *„Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody”*. Inwentaryzację wykonano poprzez prowadzenie obserwacji budynków z poziomu gruntu, każdej ze stron budynków w dniu 21 lipca 2023 r. Do obserwacji wykorzystywano lornetkę Levenhuk Karma pro 10x42. Wykonano również zdjęcia budynków oraz sprawdzono potencjalne miejsca gniazdowania. Inwentaryzacja polegała na obserwacji wszystkich przedmiotowych części budynków i zliczaniu, wraz z określeniem gatunku wszystkich osobników ptaków, które miały styczność z budynkiem, a przede wszystkim na wyszukaniu miejsc potencjalnego występowania schronień ptaków. Budynki sprawdzono również pod kątem obecności nietoperzy lub śladów ich bytowania. Podczas obserwacji, sprawdzano, czy w budynkach. istnieją potencjalne

szczeliny, w których mogłyby przebywać ptaki i nietoperze, lub którymi mogłyby dostawać się do wnętrza budynku.

IV. Wyniki i analiza oddziaływania

Podczas obserwacji zauważono styczności ptaków z budynkiem żłobka nr 4. Zaobserwowany gatunek to wróbel domowy *Passer domestica*. Ptaki (3 osobniki) zaobserwowano podczas wylotu z kratki wentylacyjnej. Dla zaobserwowanych osobników ptaków budynek stanowi miejsce gniazdowania, odpoczynku i obserwacji. Na pozostałych budynkach nie stwierdzono styczności oraz śladów obecności ptaków. Na żadnym z budynków nie stwierdzono obecności i śladów bytowania nietoperzy.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, przed zabezpieczeniem otworu, w którym stwierdzono gniazdo, jest wymagane uzyskanie odstępstwa od zakazów względem gatunków chronionych.

Zakazy, o których mowa w ust. 3 rozporządzenia z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt:

- niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania,
- niszczenie, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień,
- umyślne uniemożliwianie dostępu do schronień,
- umyślne płoszenie lub niepokojenie w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących.

Podczas inwentaryzacji odnaleziono jedno aktywne gniazdo wróbla domowego, które znajduje się na budynku żłobka nr 4. Zgodnie z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, wróbel domowy objęty jest czynną ochroną ścisłą.

Na usunięcie gniazda niezbędne jest zezwolenie odpowiednich organów ochrony

przyrody (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub inne) na odstępstwo od zakazów w stosunku do gatunków chronionych na podstawie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Zinwentaryzowano kilka miejsc (otwory w elewacji, szczeliny pomiędzy dachem, a elewacją, kratki wentylacyjne), które potencjalnie mogą również stać się w późniejszym terminie wykorzystane do założenia gniazda przez gatunki ptaków o niewielkich rozmiarach takich jak np. wróble czy jerzyki. Należy zastosować zalecenia ochronne wymienione w punkcie V niniejszej ekspertyzy.

Należy z całą stanowczością podkreślić, że potencjalne siedliska lub miejsca lęgowe gatunków chronionych nie podlegają ochronie prawnej, a ich niszczenie nie stanowi naruszenia zakazów względem gatunków chronionych. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz jej akty wykonawcze jasno wskazuje, że ochronie podlegają jedynie rzeczywiste siedliska w tym miejsca gniazdowania ptaków chronionych. Jednocześnie art. 8 Kodeksu postępowania administracyjnego stwierdza że organy administracji publicznej prowadzą postępowanie kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania oraz organy administracji publicznej bez uzasadnionej przyczyny nie odstępują od utrwalonej praktyki rozstrzygania spraw w takim samym stanie faktycznym i prawnym. Wobec powyższego, traktowanie szczelin w budynkach jako potencjalnych miejsc lęgowych prawnie chronionych musi z konieczności prowadzić do traktowania za prawnie chronione wszystkich potencjalnych miejsc występowania gatunków chronionych, a nie tylko szczelin w budynkach.

Na wykonywanie prac budowlanych w okresie lęgowym, nawet w pobliżu gniazd i miejsc lęgowych ptaków (bez ich niszczenia) wymagane jest zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Obecność ludzi przy gniazdach przyczynia się bowiem do płoszenia i niepokojenia ptaków. Zakaz usuwania gniazd z obiektów budowlanych lub terenów zieleni nie dotyczy okresu od 16 października do końca lutego, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Poza tym wyjątkiem, nawet gniazda niezasiedlone podlegają ochronie prawnej.

Na poniższych fotografiach przedstawiono miejsce gniazdowania wróbla domowego w budynku żłobka nr 4.

Rysunek 1. Miejsce gniazdowania wróbla domowego w budynku żłobka nr 4.

Poniższe zdjęcia przedstawiają otwory, które należy zabezpieczyć w obrębie budynków żłobków.

Rysunek 2. Potencjalne miejsce gniazdowania na wschodniej ścianie żłobka nr 1.

Rysunek 3. Zbliżenie na powyższy otwór – wschodnia ściana żłobka nr 1.

Rysunek 4. Potencjalne miejsce gniazdowania w otworze zachodniej ściany budynku żłobka nr 1.

Rysunek 2. Potencjalne miejsce gniazdowania w południowej ścianie budynku żłobka nr 1.

Rysunek 6. Potencjalne miejsce gniazdowania ptaków w ścianie budynku gospodarczego – żłobek nr 3.

Poniżej zamieszczono lokalizację stwierdzonego gniazda wróbla domowego w budynku żłobka nr 4.

V. Zalecenia

Jak wspomniano w poprzednim rozdziale na wykonywanie prac budowlanych w okresie lęgowym, nawet w pobliżu gniazd i miejsc lęgowych ptaków (bez ich niszczenia) w tym przypadku wróbla domowego wymagane jest zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Obecność ludzi przy gniazdach przyczynia się bowiem do płoszenia i niepokojenia ptaków. Zakaz usuwania gniazd z obiektów budowlanych lub terenów zieleni nie dotyczy okresu od 16 października do końca lutego, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Poza tym wyjątkiem, nawet gniazda niezasiedlone podlegają ochronie prawnej.

Potencjalne miejsca do założenia gniazda należy zabezpieczyć w najbliższym możliwym terminie, aby uniemożliwić ptakom wlatywanie i zapobiec ich замуrowaniu w trakcie prac budowlanych (otwory w elewacji). Otwory w ścianie można zabezpieczyć na wiele sposobów. Dla przykładu, skutecznym sposobem zabezpieczenia jest zastawienie wejścia siatką drucianą lub mocną siatką plastikową i przymocowanie jej do ściany za pomocą kołków rozporowych. Miejsca te można też zamknąć zaprawą murarską lub klejem murarskim. Nie należy stosować pianki uszczelniającej ponieważ ptaki z łatwością się jej pozbędą. Przed zabezpieczeniem otworów każdorazowo należy dokładnie sprawdzić, czy w środku nie ma zasiedlonych lub niezasiedlonych gniazd, ptaków lub nietoperzy

Alternatywą dla zabezpieczania otworów jest przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych budynków poza okresem lęgowym tzn. od 16 października do końca lutego.

Żadna inwentaryzacja nie jest w stanie wykluczyć lub wskazać wszystkich miejsc występowania ptaków lub nietoperzy, ani żadne zabezpieczenie otworów nie jest w stu procentach skuteczne, dlatego wskazane jest zapewnienie fachowego wsparcia zoologicznego ekipie budowlanej. Zespół powinien być przeszkolony pod kątem możliwych sytuacji z jakimi może się spotkać.

Pomimo przeprowadzenia inwentaryzacji potencjalnych miejsc gniazdowania, zawsze istnieje możliwość, że do czasu prac termomodernizacyjnych powstaną nowe, dogodne do zasiedlenia miejsca lub dotychczas niezasiedlone otwory zostaną zasiedlone. Dlatego

Rysunek 7. Lokalizacja gniazda wróbla domowego w budynku żłobka nr 4.

w trakcie prowadzenia prac, każdy odnaleziony otwór powinien być sprawdzony pod kątem występowania śladów bytowania zwierząt. Ekipa remontowa powinna znać kontakt do przyrodników, którzy posłużą radą w przypadku odnalezienia takich miejsc. Jeżeli okaże się, że kontynuowanie prac może doprowadzić do złamania zakazów względem chronionych gatunków zwierząt, dalsze postępowanie należy uzgodnić z organami ochrony przyrody. Jednym z rozwiązań może być odłożenie prac w miejscu występowania zwierząt chronionych do czasu opuszczenia przez nie swoich kryjówek lub przeprowadzenie modernizacji z pozostawieniem nienaruszonych otworów. Jeżeli miejsca w których znajdują się chronione zwierzęta zostaną zniszczone przypadkowo, należy przetransportować zwierzęta do odpowiedniego ośrodka rehabilitacji zwierząt.

Jeżeli mimo zachowania wszelkich środków ostrożności podczas przeprowadzenia prac budowlanych zostaną odnalezione zwierzęta w tym ptaki, nietoperze lub gniazda i nie będzie możliwości zapobiegnięcia ich czynnemu usuwaniu, należy na te czynności uzyskać zgodę odpowiednich organów ochrony przyrody (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska lub inne) na podstawie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W celu kompensacji zniszczenia siedlisk, zaleca się montaż budek lęgowych w ilości odpowiadającej 200 % zniszczonych siedlisk – dwie budki lęgowe dla wróbla. Skrzynki dla ptaków mogą być drewniane lub wykonane z masy trocinobetonowej, montowane w warstwie termoizolacyjnej lub na jej powierzchni. Skrzynki powinny być solidnie wykonane i zabezpieczone przed przedostawaniem się opadów oraz posiadać grubość ścian co najmniej 1 cm. Skrzynki montuje się w górnej części budynku, poniżej rynien. Odległości między skrzynkami powinny wynosić około 3 m.

Autorzy:

st. specjalista ds. ochrony środowiska Małgorzata Kurpik

mł. specjalista ds. ochrony środowiska Malwina Gusta

biegły w zakresie ochrony środowiska Rafał Bodzioch

Zatwierdził: Rafał Bodzioch
